

Ds Jaco Zuurmond

15 december 2013 – derde advent
2Samuël 11 – ‘die van Uria’.

Gemeente van onze Heer, Jezus Christus,

Deze adventsweken lezen we in de kerk het geslachtsregister van Jezus, zoals dat staat opgetekend in het begin van het Matteüs-evangelie. Een ketting van namen die uiteindelijk samen komt in, en zo verwijst naar Jezus Christus.

In die ketting van namen kijken we met name naar de vier vrouwen die daar wonderlijkerwijs tussen al die aartsvaders en koningen van Israël in worden genoemd. Mannennaam na manna-naam klinkt - maar op vier plaatsen wordt de cadans van verwekkingen plotseling doorbroken doordat de aandacht ineens verspringt naar een vrouw. Deze afwijkingen in de cadans geven en geven ons te denken: Waarom schrijft Matteüs het zó op, als hij ons in de openingsverzen van zijn Evangelie bekend wil maken met Jezus Christus? Waarom noemt hij deze vrouwen zo nadrukkelijk. Wat wil volgens Matteüs hun verhaal vertellen over de Komende?

Na het verhaal van Tamar en Rachab, in de beide vorige zondagen, klonk vandaag het lied van Ruth, en willen we nu op de plaats van de preek vooral nadenken over de vierde versterking van de cadans. Over Batseba gaat het dus.

Maar als we goed geluisterd hebben, dan hebben we gehoord we dat de cadans bij haar nog wat ingrijpender werd verstoord dan bij de eerste drie vrouwen.

Dat geeft nog meer te denken...

I. Het begint al als de naam David klinkt. Want ineens klinkt het bij deze naam: de koning. ‘Jesse laat David geboren worden, de koning’.

De koning - als titel van de hoop. Van de Messiaanse hoop. Hier wordt het waar, zo suggereert deze titel: het verwachte goede koningschap. Dit is de koning van de gerechtigheid, de koning van de vrede. Hij zal de redder zijn der armen, hij hoort hun hulpgeschrei, hij is met koninklijk erbarmen hun éénzaamheid nabij.

David is de incarnatie van die aloude droom. Hier wordt het waar, hier wordt het mens. Een herder als koning, een koning als herder van mensen. Mens naar Gods hart, Koning naar Gods hart.

Een groter koning dan déze koning is er niet geweest.

Maar dan gaat Matteüs door:

‘Jesse laat David geboren worden, de koning’ en ‘David laat Salomo geboren worden – uit de vrouw van Uria’.

Nog weer een afwijking binnen de afwijking. Want na het zo opvallend noemen van de namen Tamar, Rachab en Ruth, wordt de naam van Batseba door Matteüs juist niet genoemd. In plaats daarvan klinkt het - met uiterst venijn: ‘uit de vrouw van Uria’. Overigens staat het er in het Grieks eigenlijk nog iets scherper: ‘uit die van Uria’ - nog korter, met nog meer venijn.

Het hoogtepunt blijkt tegelijk een dieptepunt.

In deze grote koning David verkeert de droom van de Messiaanse koning volkomen in z’n tegendeel. Omdat dé koning, net zo’n koning blijkt als al de andere koningen. ‘Ach, het is voorjaar, laten we weer eens een oorlogje voeren’ (- want zó begint het verhaal van David en ‘die van Uria’)... Dé koning van de gerechtigheid valt voor de verleiding van de macht. De pervertering van het goede. Dat is wat het verhaal van David en Batseba in z’n kern vertelt.

Niet voor niets wordt van Batseba gezegd dat ze er ‘zeer goed’ uit ziet. Dan gaat het wel even om wat meer dan dat ze - zoals de NBV vertaalt - heel mooi is. Alsof het hier een deeltje uit Kasteelroman betreft.

Zeer goed... dat is wat God riep toen hij de mens geschapen had naar zijn beeld. Zeer goed - dat is het leven naar Gods bedoeling, het leven in Gods visioen. ‘Zeer goed’ is hemels leven op aarde onder het goddelijke licht. En dat is dus wat in het verhaal van ‘die van Uria’ - op het spel staat. Dit is geen slippertje. Hier wordt geen moraliserend verhaaltje verteld over iets te menselijk trekje van een grote koning.

In dit verhaal gaat het over het bederf van het beste - en dat is erger dan het ergste. De schepping, Gods schepping, het visioen van het goede wordt bedreigd. Het kind waarvan Batseba zwanger is zal dan ook sterven. Een oerduister verhaal. “Een volk dat voor tirannen zwicht zal meer dan lijf en goed verliezen – dan dooft het licht.”

In dit verhaal gaat het om het verlies van alle hoop, van alle verwachting, van alle toekomst, van de Advent.

Matteüs vat het allemaal samen in één krachtige formulering - die afwijking binnen de afwijking: Jesse laat David geboren worden, dé koning. En David laat Salomo geboren worden – uit haar van Uria.

Dat gééft te denken.

Wat, in vredesnaam, vertelt dit verhaal, dit bizarre verhaal, nu over de Komende?

II. We zijn er nog niet. We moeten verder denken. Want er valt nog meer te horen in die paar woorden van Matteüs die vandaag centraal staan.

Weliswaar wordt Batseba opvallend genoeg níet bij name genoemd - op de wijze zoals Matteüs het nu heeft opgeschreven wordt iemand anders wél genoemd. Iemand anders die groot onrecht is aangedaan. De onrechte bij uitstek.

Dat is het tweede dat gehoord wil worden. De naam Uria blijft zo klinken.

'Uria', dat betekent: 'de Heer is licht'. Uria - de man van Gods licht - die niet mag zijn.

Bij nader inzien is misschien hij juist wel de Messiaanse gestalte in dit bizarre verhaal. Hij is het die werkelijk als rechtvaardige sterft. Hij is de 'lijdende knecht van de Heer'... Trouw tot het bittere einde. Trouw als Ruth - en overigens nét als Ruth en Tamar én Rachab van buitenlandse afkomst.

Door zijn naam te blijven noemen wordt recht gedaan aan de onrechte.

Er zal géén toekomst zijn voor de wereld buiten deze onrechte om, buiten Uria om. In de Advent van de Messias hebben ontrechten als Uria onontkoombaar een plaats.

Dat is het tweede dat te horen valt.

III. Maar dan mogen we nog door denken, door luisteren.

Want het verhaal van David en Batseba gaat verder. Matteüs gaat er vanuit dat wij weten hoe.

Na de lezing van het verhaal van David en Batseba zongen we daarom Psalm 51. 'Een psalm van David, toen de profeet Natan hem had bezocht, nadat hij met Batseba geslapen had.' (zo luidt officieel de titel).

Het verhaal van 'die van Uria' zal ook het verhaal van David's ontmaskering zijn. Zó ben jij, koning, zó verwerpelijk – zo zal de profeet Natan de koning toeroepen.

En David zal zich laten aanspreken door de profetie. In het licht van Uria onderkent David zijn eigen kwaad. "Door eigen schuld verzink ik in de nacht", zo zal David leren zingen.

Dit is een andere David.

Dat is het derde dat gehoord wil worden.

IV. En David laat Salomo geboren worden, bij die van Uria...

En dat is het laatste dat gehoord wil worden, vandaag. In onze voorbereiding op de komst van de Messias, op de komst van het vreedrijk. In ons zoeken naar goede toekomst.

Uiteindelijk is het verhaal van David en die van Uria een verhaal, hét verhaal van Vergeving.

David is dé koning van de vergeving.

Eigenlijk wordt in de Bijbel koning Saul veel positiever wordt geschetst dan koning David. De redenen die in het Samuelboek worden aangegeven voor Sauls val zijn bagatellen in vergelijking met de misstappen die David begaat.

Maar, zo vertellen daarbij de rabbijnen van Israël - dat is precies het probleem: Saul was te goed om koning te zijn. Om dé koning te zijn. David daarentegen is dé koning, omdat hij weet van vergeving. Omdat hij leeft van vergeving. Alleen maar van vergeving.

Er zal uiteindelijk nóg een kind geboren worden. En David laat Salomo geboren worden, de vredevorst, bij die van Uria.

Het vierde dat gehoord mag worden is dat er ook voor David en Batseba, júist voor David en Batseba toekomst is. Omdat er in de ruimte van Gods vergeving toekomst is, zelfs door het grootste onrecht heen.

Het valt niet mee om te blijven hopen als in de wereldgeschiedenis zo vaak het goede verkeert in z'n tegendeel - een welvarende verzorgingsstaat die wist van solidariteit slaat zo maar om in een bekrompen landje waar het egoïsme en consumisme de maat zijn van alle dingen...

Maar soms is er toch even dat 'goddelijk licht' – een zwarte man die na een kwart eeuw gevangenschap niet kiest voor de wraak, maar voor de verzoening. En die ons daarin meeneemt....

Maar David verwekte Salomo, de vredevorst, bij die van Uria.

Zelfs door het grootste onrecht van de wereld heen komt Gods rijk, Gods koningschap op ons toe.

Zelfs door óns grootste onrecht heen, komt Gods rijk, Gods koningschap op ons toe.

Omdat wij leven van vergeving.

Net als David. Net als Batseba.

Ter wille van zo veel Uria's, voor wie het leven zo duister is, die dagelijks duizend doden sterven.
En voor wie er toekomst, Advent, móet zijn. Amen